параметри біомеханічної структури рухів, які надають найбільший вплив на дальність польоту списа. На основі отриманих даних нами побудовані статистичні групові моделі технічної підготовленості кваліфікованих і висококваліфікованих спортсменів. Це дозволяє удосконалювати техніку метання списа кваліфікованих спортсменів, орієнтуючись на якісні зміни в показниках біомеханічної структури техніки рухів з ростом спортивної майстерності.

Перспективи подальших досліджень в даному напрямку пов'язані з розробкою індивідуальних моделей та на їх програм вдосконалення технічної майстерності кваліфікованих метальників списа.

Література

1. Адашевский В. М. Некоторые методы моделирования биомеханических характеристик тела спортсмена / В. М. Адашевский, С. С. Ермаков, О. К. Морачковский // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спору: Зб. наук. пр. — Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2002. – № 25. – С.82 – 89.
2. Клімашевський О.В. Порівняльний аналіз кінематичної та динамічної структури техніки метання списа спортсменів різної кваліфікації / О.В. Клімашевський // Науковий часопис НТУ імені М.Л. Драгоманова. – Випуск 8 (90) 17. – С. 31–37.
3. Козлова Е. Динамическое равновесие как фактор повышения эффективности двигательных действий в спорте (на материале метания копья) / Е. Козлова, А. Климашевский // Наука в олимпийском спорте. – 2017. – № 3. – С. 29–39.
4. Лехман Ф. Биомеханический анализ метания копья на чемпионате мира ИААФ по легкой атлетике 2009 года / Ф. Лехман // Легкоатлетический вестник ИААФ. – 2010. – №3–4. – С. 61–77.
5. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. / В.Н. Платонов. – К.: Олимп. лит., 2015. – Кн. 2. – 2015. – 752 с.
6. Шестаков М.П. Моделирование управления движениями человека / М.П. Шестаков, АН. Аверкин / Сб. науч. трудов. – М.: СпортАкадемПресс, 2003. – 360 с.
7. Campos J. Three-dimensional kinematic analysis of elite javelin throwers at the 1999 IAAF World Championships in Athletics / Campos J., Brizuela G., Ramon V. – [електронний ресурс] – режим доступу: // http://www.iaaf-rdc.ru/ru/docs/publication/64.html.
8. Javelin throw technique : [Электронный ресурс].– Режим доступа: Exercises on the hop and block by d. poppe.m4v https: // www.youtube.com
9. Lehmann F. Biomechanical Analysis of the javelin throw at the WAF- Final in Stuttgart 2008; unpublished manuscript, / F. Lehmann, 2008.
10. Lehmann F. Deutschlandsbeste Speerwerferinnen / Lehmann, F.; Ritschel. – M In: Leichtathletiktraining, 2008.– Heft 2. – S. 28–37.
11. Lehmann F. Erhöhung der Abfluggeschwindigkeit in der Einheit von technischer Vervollkommnung und spezieller Kraftentwicklung in ausgewählten leichtathletischen Disziplinen / F. Lehmann, M. Badura, B. Perlt, // IAT Leipzig. Ergebnisbericht. – 2009.
12. Wang Y. A Biomechanical Comparison and Analysis on Throwing Step of Chinese Top Javelin Throwers Lv huihui / Ying Wang, Jihe. Zhou // Olympic sport and sport for all : proceedings of 17th International scientific congress (Beijing, China, 2nd-6th, June, 2013) / International Association of Universities of Physical Culture and Sport, Capital University of Physical Education and Sports. – Beijing, 2013. – P. 378–379
13. Zatsiorsky V. Kinetics of Human Motion / V. Zatsiorsky –– Human Kinetics, 2002. –– 672 p.

Клименко Г.В., Філіппов М.М.
Київський університет імені Бориса Грінченка

ОСВІТНІЙ АСПЕКТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Фізичне виховання (ФВ) розглядається як результат культурної діяльності, корисної для суспільства і особистості, проявляє своє освітнє, оздоровче, економічне та загальнокультурне значення і є важливим компонентом людських цінностей. Тому в умовах сучасного суспільства проблема ФВ громадян розглядається як одна із актуальних, що визначає загальну культуру людини. Мета. Аналіз можливостей включення в процес ФВ інноваційних технологій освітньої спрямованості. Методичні підходи. Аналітика сучасної літератури, педагогічні спостереження, анкетування, аналіз щоденників. Методологічне обгрунтування. Розроблено освітній організаційно-діяльністний підхід, який був теоретично обгрунтований та апробований при організації ФВ зі студентками. Він включає додатково до основного процесу ФВ паралельний вибірковий теоретичний курс, в процесі якого обговорюються питання здорового способу життя, оздоровчого спорту, стресу і рухової активності, валеології, кодексу моральності. проблем забезпечення людської життєдіяльності тощо. Результати. Підтвердженням ефективності отриманих теоретичних знань стало більш відповідальне відношення студенток до свого організму, що проявилося у вмінні планування спрямованості фізичних навантажень в різні фази МЦ, більшості днів сприятливого стану. Висновок. Завдяки запропонованому інноваційному підходу відбулося осмислення ролі фізичних вправ в життєдіяльності людини.

Ключові слова: *фізичне виховання (ФВ). вищий навчальний заклад (ВНЗ), освітній аспект ФВ, організаційно-діяльністний підхід, студентки.*

Клименко А. В., Филиппов М.М. Образовательный аспект физического воспитания в высшем учебном заведении. *Физическое воспитание (ФВ) рассматривается как результат культурной деятельности, полезной для*

общества и личности, проявляет свое образовательное, оздоровительное, экономическое и общекультурное значение и является важным компонентом человеческих ценностей. Поэтому в условиях современного общества проблема ФВ граждан рассматривается как одна из актуальных, что определяет общую культуру человека.

Цель. Анализ возможностей включения в процесс ФВ инновационных технологий образовательной направленности. Методические подходы. Аналитика современной литературы, педагогические наблюдения, анкетирование, анализ дневников. Методологическое обоснование. Разработан образовательный организационно-деятельностный подход, который был теоретически обоснован и апробирован при организации ФВ со студентками. Он включает в основной процесс ФВ дополнительно параллельный выборочный теоретический курс, в процессе которого обсуждаются вопросы здорового образа жизни, оздоровительного спорта, стресса и двигательной активности, валеологии, кодекса нравственности. проблем обеспечения человеческой жизнедеятельности и тому подобное. Результаты. Подтверждением эффективности полученных теоретических знаний стало более ответственное отношение студенток к своему организму, что проявилось в умении планирования направленности физических нагрузок в разные фазы МЦ, в большинстве дней благоприятного состояния. Вывод. Благодаря предложенному инновационному подходу состоялось осмысление роли физических упражнений в жизнедеятельности человека

Ключевые слова: *физическое воспитание (ФВ). высшее учебное заведение (ВУЗ), образовательный аспект ФВ, органиационно-деятельностный подход, студентки.*

Klimenko G.V., Filippov M.M. Educational aspect of physical education in a higher educational institution. *Topicality. Physical education (FE) is considered as the result of cultural activity, useful for society and personality, shows its educational, recreational, economic and general cultural value and is an important component of human values. Therefore, in a modern society, the problem of FE of citizens is considered as one of the most relevant, defining the general culture of man. Goal. Analysis of the possibilities of incorporating innovative technologies of educational orientation into the process of FE. Methodical approaches. Analyst of modern literature, pedagogical observations, questionnaires, analysis of diaries. Methodological justification.*

An educational organizational-activity approach was developed, which was theoretically substantiated and tested during the organization of FE with students. It includes, in addition to the basic process, a parallel selective theoretical course, in which the issues of healthy lifestyle, recreational sports, stress and motor activity, valeology, the code of morality are discussed. problems of providing human life, etc.Results. Confirmation of the effectiveness of the received theoretical knowledge has become more responsible attitude of students to their body, which manifested itself in the ability to plan the direction of physical activity in different phases of the menstrual cycle, most days of the favorable state. Conclusion. Thanks to the proposed innovative approach, understanding of the role of physical exercises in human life was understood.

Key words: *physical education (FE). higher educational institution, educational aspect of FE, organizational-activity approach, female students.*

Вступ. В умовах сучасного суспільства проблема фізичного виховання (ФВ) громадян розглядається як одна із актуальних, що визначає загальну культуру людини. ФВ можна розглядати як особливий результат культурної діяльності, корисної для суспільства і особистості. ФВ проявляє своє освітнє, оздоровче, економічне та загальнокультурне значення, сприяє виникненню сумісної діяльності людей з метою використання, розповсюдження та примноження людських цінностей.

Передбачається, що особиста зацікавленість студентів до укріплення свого здоров'я може стати стимулом для розуміння тих процесів і механізмів, які його забезпечують. Підготовка студентів в процесі фізичного виховання повинна включати такі питання, які можуть забезпечити володіння теоретичними знаннями із суспільних, біологічних, педагогічних, соціальних та інших галузей.

Останні роки характеризуються зменшенням зацікавленості студентів до занять руховою активністю. В той же час запропоновані підходи до організації ФВ зорієнтовані на формування валеологічних цінностей на базі використання адекватних засобів і методів фізичної культури, структурно-функціональних моделей теоретико-методичного забезпечення ФВ, врахуванні індивідуальних інтересів [1,2,3]. Сучасні умови вузівського навчання повинні передбачати необхідність розробки освітнього аспекту навчальної дисципліни ФВ у вищому навчальному закладі (ВНЗ). Проблемністю такої необхідності є наступні аспекти: нормативні вимоги до організації ФВ у ВНЗ не відповідають сучасним вимогам професійної підготовки майбутніх спеціалістів; структурна організація ФВ, яка заснована на обов'язково-примусовому відвідуванні занять, не враховує інтереси і можливості студентів; зміст навчальних занять побудований на нормативних планах та не може ситуативно враховувати можливості та обмеження навчальної бази ВНЗ; відсутність освітнього змісту в процесі ФВ. Ситуація ускладнюється тим, що у студентів при тривалих навчально-теоретичних заняттях примусова постійність постави і рухів концентрує нервове збудження в корі великих півкуль головного мозку, що супроводжується комплексом соматичних змін [5]. Це, у свою чергу, потребує розуміння процесів, що відбуваються, та наявності спеціальних знань, які можуть дозволити самостійно оцінювати функціональні зміни в організмі і будувати відповідні програми та алгоритми використання засобів і методів формування та корекції функціонального стану організму відповідно вимогам професії.

У зв'язку із сказаним, ***метою*** нашої роботи був аналіз можливостей побудови фізичного виховання у ВНЗ із включення певних інноваційних технологій освітньої спрямованості.

Згідно з метою були сформульовані наступні ***задачі:***

1.Сформулювати концептуальні уявлення про удосконалення освітнього аспекту у процесі фізичного виховання студентів у ВНЗ;

2.Проаналізувати можливості впровадження сформульованих концептуальних уявлень в процес фізичного виховання студентів.

Методичні підходи. 1.Аналітичний огляд сучасної літератури щодо проблеми освітніх аспектів процесу фізичного вихованні у ВНЗ;

2. Педагогічні спостереження впливу запропонованих інновацій на відношення студентів до свого функціонального стану;

3. Анкетування.

4. Аналіз щоденників на початку та в кінці навчального року.

Методологічні обгрунтування. Отриманий багаторічний досвід організації ФВ у ряді ВНЗ дозволив нам сформувати певні концептуальні уявлення, які дозволили підсумувати апробовані нами напрацювання про включення освітнього аспекту в організацію вузівського ФВ.

Нам уявляється, що організація занять з ФВ у ВНЗ повинна мати свої особливості, які б включали, крім виконання навчальної програми, специфічність форм навчально-методичної та організаційної роботи, які враховують функціональні можливості студентів. Для цього ми розробили нетрадиційний освітній організаційно-діяльністний підхід, який був теоретично обгрунтований та апробований при організації ФВ зі студентками[4]. Він включає послідовне, поетапне формування виховних та освітніх компонентів шляхом взаємодії викладача та студента, використання нетрадиційних підходів до процесу ФВ. Така сумісна діяльність здійснювалася в трьох навчальних відділеннях: основному, спеціальному та спортивному (рис.1). Незалежно від того, до якого навчального відділення були зараховані студентки, вони проходили чотири основних етапи процесу ФВ:

- на першому вони знайомилися із основними знаннями про механізми життєдіяльності та вплив фізичних навантажень на фізіологічні функції;
- на другому, коли вони вже мали уявлення і знання про методи і засоби ФВ, відбувалася розробка індивідуальних програм по використанню фізичних вправ, що фіксувалася в щоденниках (в спеціальному медичному відділенні студенти також готували реферати;
-на третьому - оцінювалися здібності регулювання свого функціонального стану, використання та дозування фізичних вправ, здійснювався аналіз їх впливу на організм. Для цього використовувалися різні засоби: колективне обговорення, індивідуальні бесіди, проведення рефлексії тощо.
- четвертий етап-завершальний, він характеризувався тим, що студенти самостійно організовували свою рухову активність, контролювали та здійснювали облік змін, що відбувалися в функціональному стані та рівні фізичної підготовленості. Цим етапом завершувалася обов'язкова програма процесу ФВ (кінець 2-го курсу).

Організація спостережень. Для налізу обговорюваної проблеми використовували проведені попередньо дослідження щодо організації ФВ студенток. Відповідно індивідуальним можливостям, в залежності від фаз менструального циклу (МЦ) студенток, умовно, об'єднували на кожному занятті в сильну, середню і слабку мікрогрупи, що дозволяло диференційовано регулювати обсяг і інтенсивність навчальних навантажень, охороняло від фізичних і психофізіологічних перевантажень.

В ряді навчальних занять визначалася їх щільність по відношенню часу, що витрачався на рухову діяльність, до всієї тривалості заняття. Використовували інтервальний і коловий методи проведення занять. Навантаження дозували обсягом, тривалістю виконання, кількістю повторень, амплітудою рухів. При перших ознаках стомлення інтенсивність роботи зменшували. Ефективність використаних підходів і прийомів в організації процесу ФВ оцінювали за якістю регуляції окремих фізіологічних систем, зміною фізичної підготовленості і психофізіологічного стану [5]. На наступних курсах для студентів була передбачена факультативна форма організації ФВ (елективний курс), яка включала як прооблення теоретичних питань з фізичної культури, так і більш глибоке оволодіння окремими вправами та прийомами (наприклад, різновидами дихальної гімнастики, засобами рекреації і релаксації, прийомами самомасажу, оволодінням методикою ідеомоторного тренування тощо). Додатково до основного процесу ФВ пропонувався паралельний вибірковий курс «Здоровий спосіб життя та рухова активність».

Теоретичний зміст елективного курсу включав таку тематику:

- здоров'я та його компоненти (структурні, функціональні, біохімічні, психофізіологічні), адаптаційні резерви організму;
- здоровий спосіб життя (рівень, якість, стиль тощо), як втілення соціальних, психічних, фізичних можливостей та здібностей;
- зміни в організмі в процесі фізичних тренувань (механізми розвитку та компенсації гіпоксії навантаження та інші), а також під впливом постійних занять оздоровчим спортом (показники тренованості в стані спокою та при виконанні фізичної роботи), проблеми формування потреби в фізичному удосконаленні (фізичне здоров'я та його забезпечення);
- засоби самоконтролю функціонального стану та фізичної працездатності (самоконтроль в процесі занять фізичними вправами та показники фізичної працездатності);

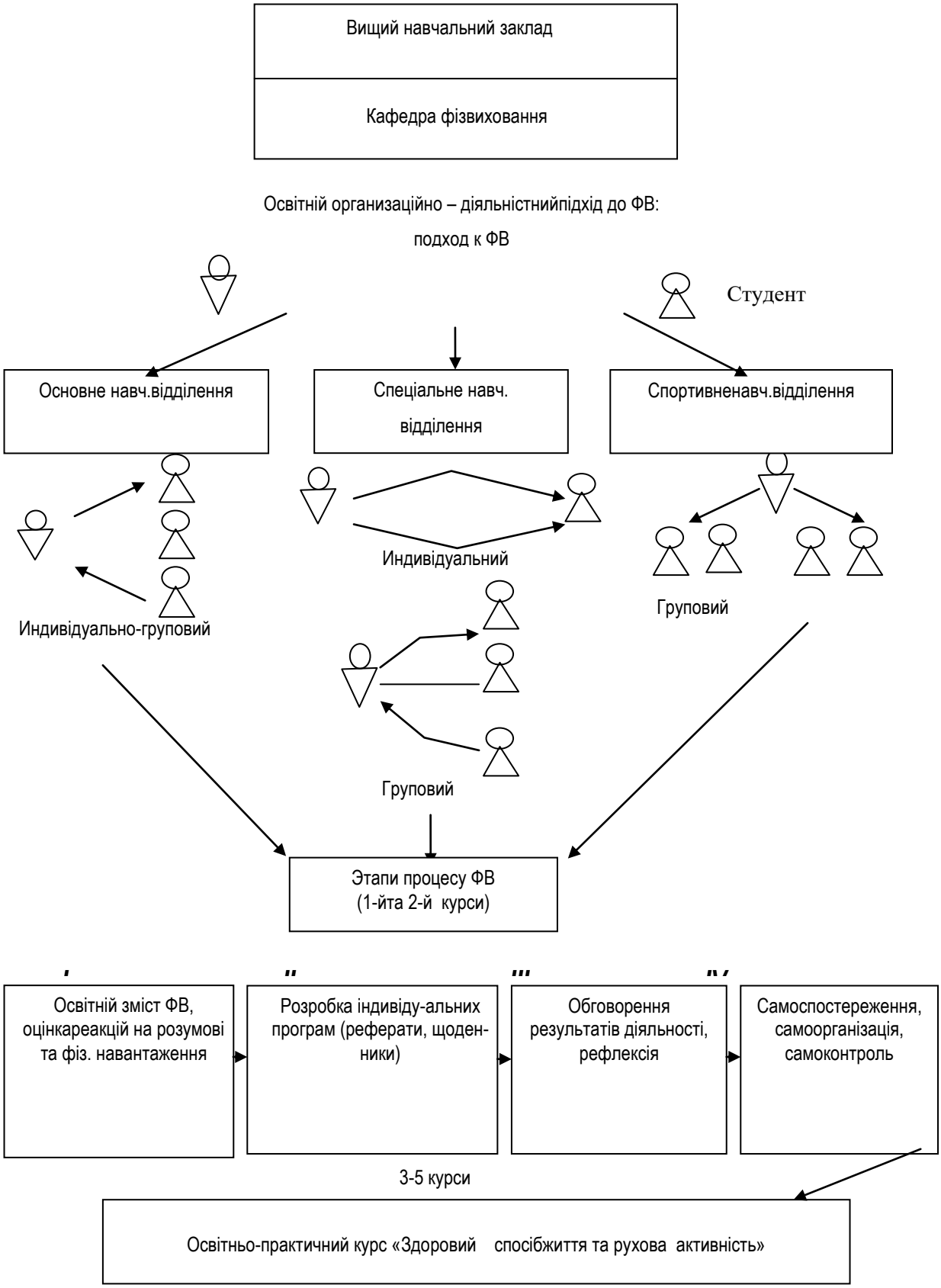

Рис.1.Схематичне уявлення про організаційно-діяльностний підхід до процесу ФВ у ВНЗ

-засоби самоконтролю функціонального стану та фізичної працездатності (самоконтроль в процесі занять фізичними вправами та показники фізичної працездатності);

- сучасні моральні та соціально-економічні проблеми фізичної культури, рухова активність і харчування, гігієна оздоровчого спорту (кодекс фізичного здоров'я та його положення);

- стрес і рухова активність як головний засіб профілактики стану організму;

- валеологія як медицина здоров'я (потенціал здоров'я та рухова активність як головний засіб профілактики стану організму);

- кодекс моральності та його значення для розвитку суспільства і прогресу (спільність та співробітництво як спосіб виживання, конкуренція як шлях розвитку);

- інші важливі питання та проблеми забезпечення людської життєдіяльності.

Аналіз щоденників показав, що у студенток з'явилося позитивне ставлення до занять, суб'єктивно покращився стан організму в період фази менструації.

Опрацювання результатів роботи зі щоденниками показало, що у кінці навчального року практично у всіх студенток більш високою стала оцінка свого самопочуття не тільки у дні менструації, але і в інші дні. Суб'єктивно визначення високої і нормальної працездатності в середньому відмічалося в більшій, ніж на початку навчального року, кількості днів. Розуміння фізіологічних закономірностей функціонування жіночого організму, проведення аналізу свого стану під впливом фізичних навантажень сприяли більш відповідальному відношенню до свого організму, що проявилося у більшості днів сприятливого стану. Так, якщо на початку навчального року студентки фіксували різни симптоми, які супроводжують протікання менструації, то на заключному етапі вони відмічали меншу вираженість несприятливого стану (табл.1).

Таблиця 1

Результати суб'єктивної оцінки студентками самопочуття, працездатності, а також характеристика відмічених симптомів

Спостереження	Оцінка	Початок навч.року	**Кінець навч. року**
		Кіл-сть днів за період МЦ	
Самопочуття	*Добе*	3,1±0,4	4,8±0,32
	Зазвичай рівне	17,2±2,1	19,4±2,0
	Задовільне	4,5±0,3	4,2±0,4
	Погане	3,3±0,4	2,0±0,32
	Занепад сил	2,3±0,2	1,2±0,2
Працездатність	Висока	9,2±1,8	10,4±1,78
	Нормальна	9,1±1,6	11,3±1,5
	Знижена	4,9±1,0	3,1±1,0
	Швидка стомленість	4,8±0,8	2,9±0,8
	Незадовільна	3,1±0,7	1,4±0,5
Симптоми в перед-таменструальний періоди	Головний біль	4,1±0,7	3,2±0,6
	Біль знизу живота	4,4±0,8	2,0±0,72
	Набряки обличчя, рук, ніг	3,7±0,6	2,8±0,5
	Набряки молочних залоз	6,2±1,0	6,0±1,0

Нам представляється важливим той факт, що студентки оволоділи методами оцінки функціонального стану і планування спрямованості фізичних навантажень в різні фази МЦ. К кінцю навчального року вони без труднощів оцінювали можливості свого організму до впливу фізичних навантажень різної спрямованості, уміло використовували засоби контролю та аналізу свого функціонального стану.

Для студентів з порушеннями постави застосовується спеціальна технологія ФВ, яка включає виконання вправ на тренажерах, забезпечуючи формування свідомо-чутливої пам'яті шляхом ідентифікації відчуттів акцентованих м'язових напружень, що зв'язані зі структурою правильної постави.

Таким чином, відбувається поступове осмислення ролі фізичних вправ в життєдіяльності людини, формуються спеціальні знання і навички, підвищується фізкультурно-освітній рівень майбутніх спеціалістів.

Література

1.Волков В.Ю. Здоровье и образ жизни студентов.Учебное пособие (Под общ.ред.проф.Д.Н.Давиденко) /В.Ю.Волков, Д.Н.Давиденко, Ю.В.Новицкий, М.М.Филиппов// - СПтб–Киев:СПтбГПУ, 2005. -157с.

2.Бака Р. Региональные особенности формирования физической культуры студентов:Монография /Р.Бака, Д.Н.Давиденко, М.М.Филиппов.//- СПтб.:НП «Стратегия будущего», 2008.-205с.

3.Присяжнюк С.І.Теорія і методика фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп з використанням здоров'язбережувальних технологій /С.І.Присяжнюк// - Автореф.дис….докт.пед.наук, Київ: Нац. пед.ун-т ім. М.П.Драгоманова, 2013.- 42с.

4.Филиппов М. М. Психофизиологические аспекты подготовки лётного состава в программе физического воспитания /М.М.Филиппов.// - В кн: "Индивидуальные психофизиологические особенности человека и профессиональная деятельность". – Черкасси: Вид. ЧПІ, 1991.- С.131-133.

5.Филиппов М.М. “Психофизиология функциональных состояний”. Учебное пособие /М.М.Филиппов// –Киев: Вид.дім «Персонал», 2012. – 246с.

Філіппов М.М. Формування освітнього процесу в вузівському фізичному вихованні Журн. «Фізичне виховання та спорт» (Житомир) / М.М.Филипоов.-2015.-Випуск 1.-С.160-163.

6.Ward P. Effect of improved teachers’ content knowledge on teaching and student learning in physical education /P.Ward, I.Kim and others // Research quarterty for exercise and sport. -2015.-№86(2).-P.9-15.

7.Bulich E, Murawow I. Zdrolwie czlowtka e jego diagnostyka. Efecty zdrowotne aktywnosci ruchowej.Radon: Politechnika Radomska, 2003.-533s.

8.Konter M., Klusmann U., Baumert J., Richter D., Voss T., Hachfeld A. Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. Journal Educational Psychology.2013, 105(3), 805-820.

Козлов К.
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ПРОГРАМНО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАГАТОРІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ (СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ)

Актуальність обумовлюється необхідністю розширення знань у галузі оптимізації багаторічної підготовки легкоатлетів у науковому і практичному відношеннях, особливо в частині програмно-нормативного забезпечення їхньої багаторічної підготовки.

Мета. Удосконалення процесу багаторічної підготовки на основі вивчення програмно-нормативних документів для дитячо-юнацьких шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності.

Методы. Теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та інформації світової мережі Інтернет, законодавчих актів і програмних документів, методи математичної статистики.

Результати. Проведені дослідження показали наявність цілого ряду проблем, що стосуються програмно-нормативних документів для ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ, що є підставою для їх удосконалення.

Висновки. Для подальшого вдосконалення системи багаторічної підготовки необхідно врахувати ряд таких найважливіших методичних положень:
орієнтація на реалізацію якісного підходу від початку занять спортом до виходу спортсмена на рівень вищих досягнень протягом 8–12 років; оптимізація тренувальних і змагальних навантажень юних спортсменів на етапах
багаторічної підготовки (в групах); вдосконалення структури і змісту багаторічної підготовки в навчальній програмі для ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ, приведення їх у відповідність із сучасними науковими знаннями про періодизацію і до запитів спортивної практики; усунення в програмно-нормативних документах чинників форсування підготовки юних спортсменів, факторів ризику отримання травм.

Ключові слова: *змагання, дитячо-юнацький спорт, програмно-нормативні документи, багаторічна підготовка, динаміка спортивних результатів.*

Кирилл Козлов. Программно-нормативное обеспечение многолетней подготовки легкоатлетов (современное состояние, проблемы, перспективы*). Актуальность. обусловливается необходимостью расширения знаний в области оптимизации многолетней подготовки легкоатлетов в научном и практическом отношениях, особенно в части программно-нормативного обеспечения их многолетней подготовки.*

Цель. Совершенствование процесса многолетней подготовки на основе изучения программно-нормативных документов для детско-юношеских школ, специализированных детско-юношеских школ, школ высшего спортивного мастерства.

Методы. Теоретический анализ и обобщение научно-методической литературы и информации мировой сети Интернет, законодательных актов и программных документов, методы математической статистики.

Результаты. Проведенные исследования показали наличие целого ряда проблем, касающихся программно-нормативных документов для ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ, что является основанием для их совершенствования.

Выводы. Для дальнейшего совершенствования системы многолетней подготовки необходимо учесть ряд таких важнейших методических положений: ориентация на реализацию качественного подхода от начала занятий спортом до выхода спортсмена на уровень высших достижений течение 8–12 лет; оптимизация тренировочных и соревновательных нагрузок юных спортсменов на этапах многолетней подготовки (в группах) совершенствование структуры и содержания многолетней подготовки в учебной программе для ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ, приведение их в соответствие с современными научными знаниями в области периодизации и запросами спортивной практики; устранение в программно-нормативных документах факторов форсирования подготовки юных спортсменов, факторов риска получения травм.

Ключевые слова: *соревнования, детско-юношеский спорт, программно-нормативные документы, многолетняя подготовка, динамика спортивных результатов*

Kiril Kozlov. Program and normative provision of track and field athlete long-term preparation (current status, issues, prospects*). The topicality is due to the need to expand knowledge in the field of optimizing the long-term preparation of athletes in scientific and practical terms, especially in terms of program and normative support for their long-term preparation.*

Objective. Improvement of the long-term preparation process on the basis of studying program and normative documents